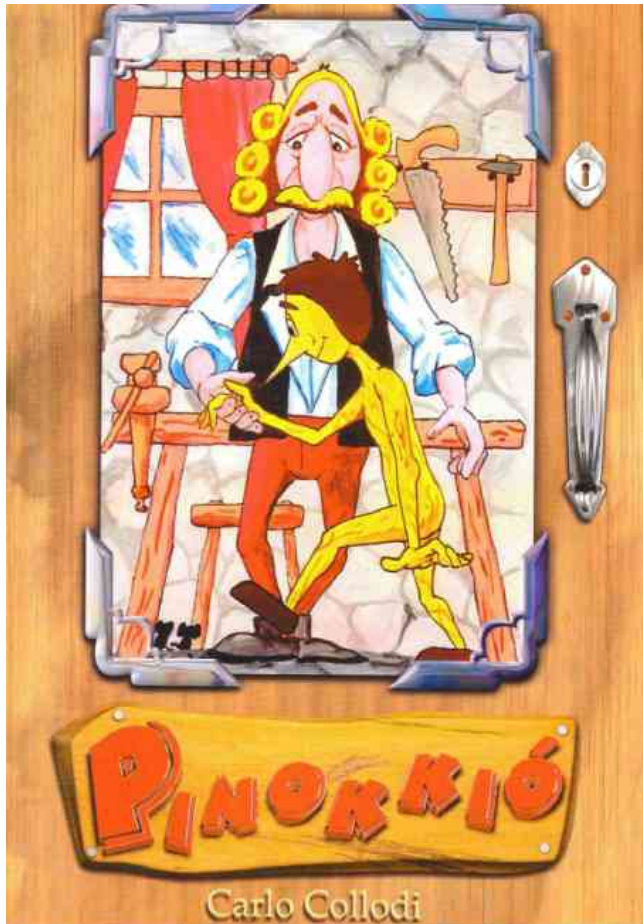

A fabábú atyja: 180 éve született Carlo Collodi

2006. november 24. 13:15

URL: <http://www.mult-kor.hu/cikk.php?id=15593>

Száznyolcvan éve, 1826. november 24-én született Firenzében Carlo Collodi olasz író, újságíró, az életre kelt fabábú, Pinokkió "szülőatyja".

A forradalmár meseíró

Carlo Lorenzini néven látta meg a napvilágot, egy szakács és egy szolgálólány tíz gyermeke közül a legidősebbként. Gyermekek- és ifjúkorának jó részét anyja szülőfalujában, Collodiban töltötte, innen ered későbbi írói névválasztása. Egyházi iskolában tanult, de az olasz egységért folytatott küzdelem eltérítette a papi hivatástól, 1848-ban Curtatone és Montanara mellett harcolt önkéntes csoportokban. Ugyanebben az évben Il Lampione címmel megindította

szatirikus politikai folyóiratát, amely - a cenzúra nyomására - egy év múlva megszűnt. Következő lapja, a La Scaramuccia már szerencsésebb volt, folyamatosan megjelent, s 1860-ban az Il Lampione is újra indította.

Az Olasz Királyság létrejötte után, 1861-ben felhagyott a publicisztikai és a politikai tevékenységgel, s egy ideig a firenzei prefektúrán dolgozott, a színházi cenzori bizottság tagja volt. Közben megírt négy vígjátékot és két regényt is, de ezek nem arattak különösebb sikert. Az 1870-es évek közepétől ismét témát és műfajt váltott, figyelmét és érdeklődését ettől kezdve a gyermekirodalom kötötte le, jóllehet soha nem nősült meg, s legjobb tudomása szerint gyermekei sem voltak. Eleinte a francia Charles Perrault örökbeccsű meséit (Piroska és a farkas, Csipkerózsika, Csizmás Kandúr) ültette át olaszra, majd hamarosan a maga teremtette mesefigurákkal bővölte el közönségét. 1876-ban jelentek meg a Gianettino, majd két évvel később a Minuzzolo című kötetei, amelyek két vásott csibész kalandjait elevenítették meg sok humorral és emberséggel.

1881-től a Giornale dei bambini című gyermekújság kezdte folytatásokban közölni a Storia di un burattino (Egy bábú története) című művét, amelynek főhőse Pinokkió, egy életre kelt fabábú. Pinokkió csibészességéből, önfejűségéből, engedetlenségéből következően számos keserves kaland árán tanulja meg végül, mit jelent embernek lenni: dolgozni, szenvedni, szeretni, és a mese végére igazi hús-vér kisfiúvá válik megalkotója, az idős Gepetto mester legnagyobb öröme. A mű már az első részekből óriási siker volt, s hamar népszerűvé tette alkotóját, bár az egyház eleinte felemelte szavát a mese ellen, mondván a lázadás szellemét közvetíti a gyanútlan ifjú olvasók felé. 1883-ban könyv alakban is megjelent Pinokkió kalandjai címmel, Eugenio Mazzanti illusztrációival. 1892-ben angolra is lefordították, s a fabábú története megkezdte világhódító útját.

Minderről azonban már Collodi mit sem tudott, 1890. október 26-án szülővárosában meghalt. Testét a San Miniato al Monte templomban helyezték örök nyugalomra.

Pinokkió kalandos élete, bár készült színházi adaptációja is, elsősorban a filmesek fantáziáját mozgatta meg, első némafilmes feldolgozása már 1911-ben elkészült Giulio Antamoro rendezésében. A mese Walt Disney figyelmét sem kerülte el, s 1940-ben elkészült minden idők egyik legsikeresebb rajzfilmje, amely azóta is gyerekek ezreit bűvöli el csodás képi világával. 1971-ben hatrészes tévéfilmsorozatot forgattak belőle, amelynek egyik főszerepét Gina Lollobrigida játszotta. Legutóbb, 2002-ben az Oscar-díjas Roberto Benigni varázsolta vászonra a fabáb kalandjait, Federico Fellini támogatásával. Benigni a főszerepet is eljátszotta, abban a hegyes sipkás, virágos, papírtapéta-mintázatú bohócruhában, amelyet még Fellini tervezett meg a filmhez. Az elképesztően magas, 45 millió dolláros költségvetéssel elkészült film Olaszországban és más európai országokban is nagy sikert aratott, ám a tengerentúlon fanyalogva fogadták. Ennek oka, hogy jobban ragaszkodik a Collodi-féle szöveghez, s az eredeti karakterekhez, mint a Disney-film, keserűbb, komorabb hangvételű is annál, számos tragikomikus, filozófikus mozzanattal.

(Múlt-kor/MTI-Panoráma)